

Az Év Könyve
Az Evangélikus Roma Szakkollégium élete 2015-ben

A kiadványt írta és szerkesztette:
Veszprémi Erzsébet

Felelős kiadó:
Molnár Eszébet

A kiadványban bemutatott események a TÁMOP - 4.1.1.D-
12/2/KONV-2012-0006 támogatási számú projekt keretében
az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a
Magyarországi Evangélikus Egyház támogatásával valósultak meg.

A szöveget gondozta:
Varga Gábor

Készült az IMI Print Nyomdában
Felelős vezető: Nagy Imréné

2016

TARTALOMJEGYZÉK

Köszöntő	4
„A jó földbe esett mag”	9
Dr. Fabiny Tamás köszöntő levele	13
A múlt büszkeségei, a jövő reményégei	15
Számok, célok, tevékenységek, eredmények	18
A burnout szindróma vizsgálata a nyíregyházi ápolók körében	29
Mit adott nekem az ERSZK?	39
Történelem, Hagyomány, Emlékezet	43
A cigány nyelv emlékei	52
Cigány/roma népmesehagyomány	62
A nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium által megvalósított romakutatók eredményei	71
A gyermekvállalási hajlandóság vizsgálata a „Magyar Ifjúság” 2012-es adatai tükrében	89
Nyár 2015 – Közös Asztal és NÖSZ	99
Roma kultúra	109
III. KRSZH Focikupa	115

befolyással rendelkező) csoportjai ellenérzésekkel állnak. Úgy tűnik, hogy a jelen kutatáshoz hasonló vizsgálatokat még hosszú évekig lehet majd folytatni – például a Szakkollégiumok hallgatóinak.

Irodalomjegyzék

1. Aszmann A. [szerk.] (2003): Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása. OGYEI-NDI, Budapest.
2. Dahlgren, G., Whitehead, M. (1991): Policies and strategies to promote social equity in health. Institute of Futures Studies, Stockholm.
3. Fodor L. (2007): Fejezetek a motivációkutatásból. Gondolat, Budapest.
4. Fonai Mihály – Péntes Mariann – Vitál Attila (szerk.) (2006): Etnikai szegénység, etnikai egészségi állapot? A cigány népesség élethelyzete és kitérési lehetőségei Északkelet-Magyarországon. Krúdy Könyvkiadó – Szocio East Egyesület, Nyíregyháza.
5. Huber, S., Huber, O. V. (2012): The Centrality of Religiosity Scale (CRS). *Religions* 2012/3.: 710–724.
6. Hüse L., Szoboszlai K., Gurály E., (2015): Egy falukutatás fókuszában: a gyerek-szegénység. *Szakkollégiumi Tudástár* 3. ERSZK, Nyíregyháza.
7. Hüse L., Péntes M. (2015): Egészség, telepí körülmények között. *Szakkollégiumi Tudástár* 2. ERSZK, Nyíregyháza.
8. Hüse L. (2015): Roma tanulók iskolai attitűdjeit befolyásoló tényezők. *Szakkollégiumi Tudástár* 1. ERSZK, Nyíregyháza.
9. Kasser, T., & Ryan, R. M. (1993). A dark side of the American dream: Correlates of financial success as a central life aspiration. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65(2), 410-422.
10. Kozéki B., Entwistle, N. J. (1986): Tanulási motivációk és orientációk vizsgálata magyar és skót iskoláskorúak körében. *Pszichológia*, 2.: 271–292.
11. Wydra, G. (2014). *Der Fragebogen zum allgemeinen habituellen Wohlbefinden (FAHW und FAHW-12). Entwicklung und Evaluation eines mehrdimensionalen Fragebogens* (5. überarbeitete und erweiterte Version). Saarbrücken: Universität des Saarlandes.

A GYERMEKVÁLLALÁSI HAJLANDÓSÁG VIZSGÁLATA A „MAGYAR IFJÚSÁG” 2012-ES ADATAI TÜKRÉBEN¹

Virág Ádám

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar – Szociológia MA

Bevezetés

A rendszerváltást követően tovább folytatódott az a negatív demográfiai folyamat, ami 1981-től kezdődött Magyarországon. Míg 1990-ben a teljes termékenységi arányszám még 1,85 volt, addig mára 1,35-re apadt (KSH 2015). Emellett jelentősen csökkent a házasságkötések száma, és igen számottevő a házasságot felbontók aránya. A termékenységi mutatók javulásának jele nem tapasztalható. Az a korábban teljesen általános trend, mely szerint a nők húszas éveik első felében vállaltak gyermeket, mára már kifejezetten ritka.

¹ Az itt közölt írás egy hosszabb tanulmány részlete. Mivel az évkönyv szélesebb olvasóköröntség számára készült, az elméleti megalapozó részt elhagytam, csak a kutatás eredményeit közlöm.

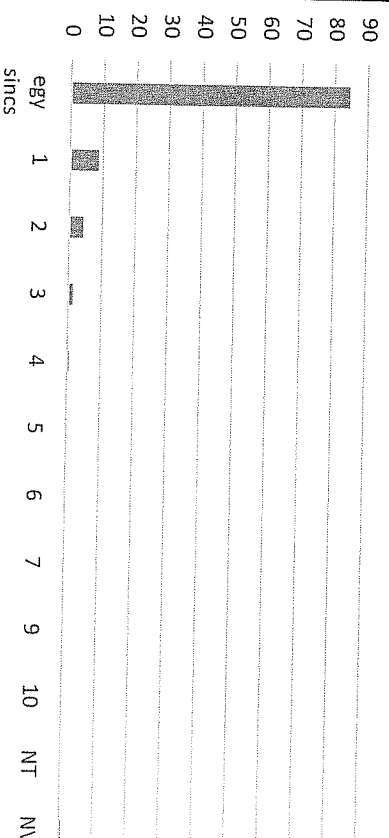
Míg 1990-ben a nők átlagosan 23 évesen születték első gyermeküket, addig 2008-ban a nők átlagos életkora első gyermekük születésekor közel 28 év volt (R. Fedor 2015). A korábbi tanulmányokból az derül ki, hogy az egyébként gyermekbarát magyar társadalomban az elsődleges okként a munkaerő-piaci feltételeket említik akadályozó tényezőnek a gyermekvállalással összefüggésben. A jövedelmi biztonság tehát, magyarázó változó a gyermekvállalási hajlandóság összefüggésében.

Azért is szükséges a gyermekvállalással kapcsolatos tendenciákra felhívni a figyelmet, mert erre a negatív folyamatra szükséges reagálni. A közbeszédben az utóbbi időben felerősödött a gyermekvállalás ösztönzéséről folyó vita, ezért ezzel kapcsolatban aktuális demográfiai problémára próbálók írásomban rávilágítani, remélve, hogy a téma aktualitása felhívja majd közvélemény figyelmét a probléma súlyosságára. A kérdés minden társadalmi réteget érint, hiszen a negatív tendencia hatással van a munkaerőpiacra, az egészségügyi és szociális ellátórendszerre, de legfőképp a nyugdíjrendszerre.

Tanulmányomban a fiatalok (15-29 évesek) gyermekvállalási jellemzőit térképezem fel a „Magyar Ifjúság 2012”-es adatbázis segítségével, továbbá célom az is, hogy megvizsgáljam a gyermekvállalási aspirációikat. Ehhez kapcsolódóan arra térek ki, jellemző-e a vizsgálatba bekerült fiatalokra, hogy egy esetleges nehezített fogantatás esetén pozitívan vélekednek az asszisztált reprodukciós eljárásokról. Kíváncsi vagyok arra is, hogy vajon a családi állapot és a gyermekszám között milyen összefüggés van. Az itt látható adatok a „Magyar Ifjúság 2012”-es kérdőíves adatfelvétel során keletkeztek, amelyben 8.000 fiatalot kérdeztek meg országosan. Az adatbázisban található adatokat az SPSS program segítségével dolgoztam fel.

1. számú ábra

Hány nevelt és vér szerinti gyermeke van Önnek összesen? (%) N=8.000

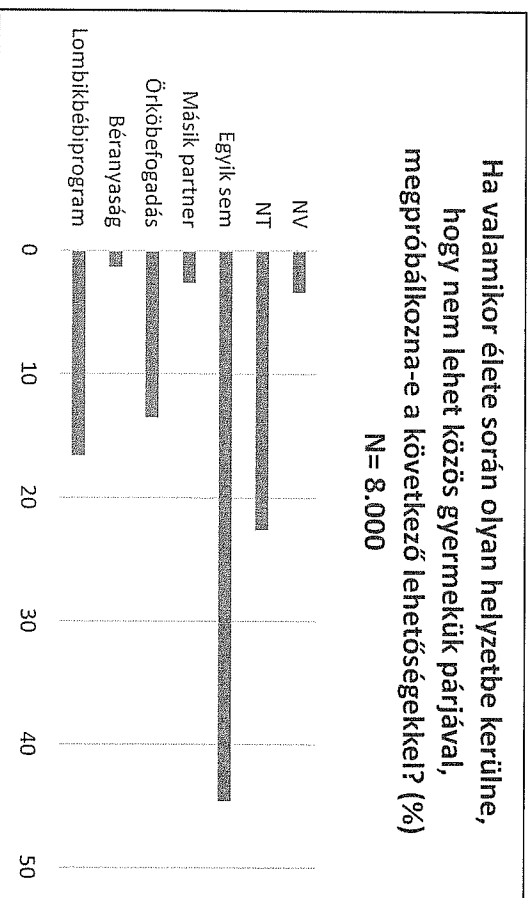

Forrás: Magyar Ifjúság kutatás 2012. szerkesztett

A válaszadók döntő többségének még nem született meg az első gyermeke, illetve jelenleg sem nevel egy gyermeket sem. Ezt a tendenciát magyarázhatja, hogy a megkérdezettek olyan életkori csoporthoz tartoznak (15-29 évesek), amelyre az elhalasztott gyerekvállalás a jellemző. Az országos tendenciák is ezt erősítik, hiszen az első gyermek vállalásának időpontja növekedett 2008 és 2011 között 28,5 éves korra (Kapitány és Spéder 2009). Az első gyermekvállalás kitolódásának időpontjára magyarázó tényező lehet a képzési rendszerben eltöltött hosszabb időintervallum, illetve a szociális-gazdasági tényezők is. A gyermekvállalási kor kitolódásának a demográfiai következményeken túl lehet egy másik, nem kívánatos következménye, mégpedig a megszületett gyerekek egészségének romlása. Ezt a nők életkora szerinti magzati veszteségek száma is alátámasztja, a 30-39

évesek körében a legmagasabb a korai, a középidős és a késői magzati halálozás is (KSH 2008).

2. számú ábra

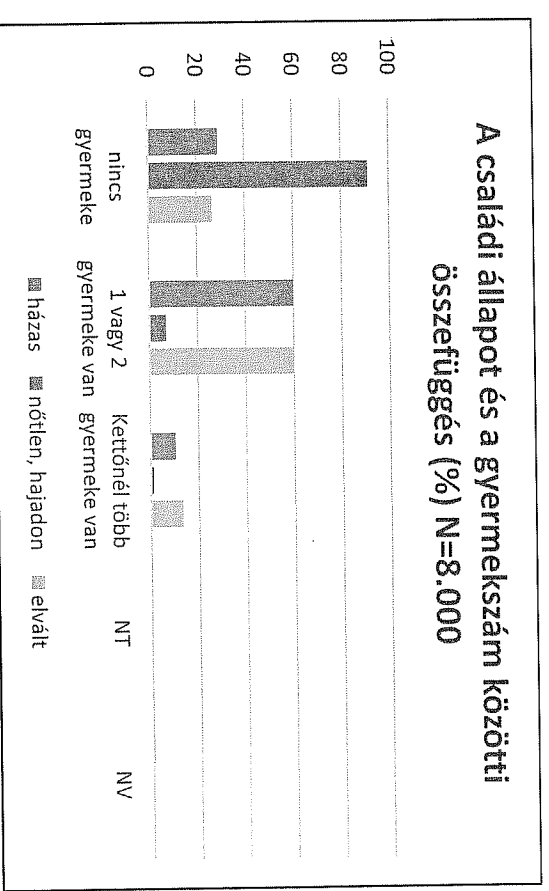

Forrás: Magyar Ifjúság kutatás 2012. szerkesztett

A magyar társadalomra kevésbé jellemző a gyermektelenséget önként vállaló attitűd, azonban az egyéb, például egészségügyi okokra visszavezethető gyermektelenség esetén a pároknak lehetőségük van arra, hogy különböző alternatívák közül válasszanak a kívánt gyermekáldás realizálása érdekében (R. Fedor 2015). Ehhez kapcsolódóan arra kellett válaszolniuk a 15-29 éves korosztályhoz tartozó megkérdezetteknek, hogy ha valamilyen oknál fogva neheztett lenne a gyermekvállalás, élénék-e a felsorolt alternatívák valamelyikével. A kutatásban résztvevő megkérdezettek válaszaiból körvonalazódik az a tendencia, hogy a vizsgált korosztály többsége (45,1 %) nem

venne részt meddőség elleni kezelésben. Magas az aránya (22,6%) azoknak is, akik a kérdést nem tudták megíélni. Azon válaszadók, akik részt vennének valamilyen asszisztált reprodukciós eljárásban, a válaszlehetőségek közül legtöbbször a lombikbibi-programot (16,6%) jelölték meg, mint lehetséges alternatívát. A többi válaszlehetőséghez képest viszonylag magas arányt mutat még az örökbefogadás (13,5%), mint lehetséges megoldás a gyermeknevelésre. A teljes mintát egyben kezelve azt tapasztalhatjuk, hogy általában véve a mesterséges megtermékenyítésre, és az örökbefogadásra nyitottak, azonban a béranyaság és egy másik lehetséges partnerben való gondolkodás vonatkozásában elutasító vélemények fogalmazódtak meg.

3. számú ábra

Forrás: Magyar Ifjúság kutatás 2012. szerkesztett

Statistikailag releváns összefüggés van a gyermekszám és a családi állapot között, mégpedig oly módon, hogy a házasságot kötött fiatalok csupán 29,2 %-ának nincs gyermeke. A házasságok közül magas azoknak az aránya (59,9 %), akik egy vagy két gyermeket nevelnek. A három vagy több gyermekesek aránya pedig 10,4% a házasságban élőkön belül. Egyértelműen látszik, hogy a gyermektelenség a nőtlen, hajadon korosztályra érvényes (91,2 %), ez a magas arány természetesen abból is adódhat, hogy a megkérdezettek olyan életkori csoporthoz tartoznak, amelyre jellemző a gyermektelenség. Azoknak a megkérdezetteknek, akiknek megromlott a családi kötelékük, elváltak, többségükben (60,0 %) egy illetve két gyermeket nevelnek. A ketőnél több gyermekszámmal rendelkező válaszadók aránya igen alacsony, ezért ennek további elemzésétől eltekintek.

Összegzés

Írásomban a Magyar Ifjúság 2012-es országos felmérés adataiból kiindulva elemeztem a fiatalok (15-29 év) gyermekvállaláshoz, aszisztált reprodukciós eljárásokhoz fiződő attitűdjét, illetve elemeztem a családi állapot és a gyermekszám közötti összefüggéseket. A véleménynyilvánítások a korábbi országos adatokkal összeecsenyve a későbbi gyermekvállalási hajlandóság tendenciáját erősítették. Eredményeim szerint a megkérdezettek többsége a kétygymekes családmodellt preferálja. A gyermektelenség esetén valamilyen asszisztált reprodukciós eljárást, a legmagasabb arányban a lombikbébiprogramot, illetve az örökbefogadás alternatíváját választanák. A családi állapot és a gyermekszám közötti szignifikáns kapcsolat van, hiszen statisztikailag releváns összefüggés mutatkozott a gyermekszám és a

családi állapot között, oly módon, hogy a házasságot kötöttek közül 59,8% azok aránya, akik egy vagy két gyermeket nevelnek.

Felhasznált irodalom:

12. Kapitány Balázs – Spéder Zsolt (2009): Gyermekvállalás In: Monostori Judit – Öri Péter – S. Molnár Edit – Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai Portré. Jelentés a magyar népesség helyzetéről*. KSH. Népességtudományi Kutató Intézet, Budapest, 29-40.
13. KSH (2008): Középpontban a nők. *Statistikai Tükör*. II. évfolyam, 15. szám.
14. KSH (2015): https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnt001b.html Statisztikai tükör
15. R. Fedor Anita (2015): Egyensúlyban? A munkaerő-piaci karriertől a családi arizmussig. Debreceni Egyetemi Kiadó, 2015. 252 p.